"راز داری حرفه ای"

دکتر مهدی فروزش
متخصص پزشکی قانونی و مسمومیت ها

رازپوشي پزشكي يا سر حرفه اي

به تمام اطلاعاتي اطلاق ميشود كه پزشك و يا كادر پزشكی از بيمار خود بدست مي آورند كه شامل:

مطالبي است كه بيمار براي بيان بيمـــــاري خود اظهار ميدارد

اطلاعاتي كه پزشـــــك و كادر پزشكی در معاينه بيمار آنها را بدست مي آورند

اطلاعـــاتي كه پزشك وكادر پزشكی با مشاهده محيط اطراف و اوضاع واحوال زندگي بيمار بدست مي آورند.

درحقیقت سر حرفه ای :

- تعهدی اخلاقی بین کادرپزشکی و بیمار است .

- به موجب آن کادرپزشکی ملزم به حفظ رازهائی از بیمار است که بدلیل حرفـه اش ، از آنها آگاهی یافته است .

- افشاء ایـن رازهـا سبب از بین رفتن اعتـماد و اطمینان بین بیمار وکادرپزشکی شده ، که در شرایطی مجبور به پرداخت غرامت خواهد شد .

آیا فقط پزشک؟

- پزشکان
- دندانپزشکان
- داروسازان
- پرستاران
- ماماها

دارای مسئولیت راز داری حرفه ای هستند

ولی مسئولیت سایر افراد از جمله منشی ، نیروهای خدماتی و نگهبان و ... با پزشکی است که آنها را بکار گمارده است.

رازداری حرفه ای مطلق و نسبی

- قوانين پزشكي در مورد رازداري در كليه كشورهاي جهان يكسان نيست
- قسم نامه بقراط رازداري مطلق را توصيه مي‌كند حتی اگر مربوط به مشكل طبی بيمار هم نباشد.

راز داری مطلق

- کادرپزشکی مطلقاً نباید راز بیمار را افشاء کند.
- حتی اگر مصلحت جامعه و بیمار ایجاب نماید.
- مکتب فرانسوی ها و قسم نامه بقراط و اعلامیه ژنومعتقد به این نوع راز داری می باشند.

راز داری نسبی

- کادرپزشکی‌در مواردی مجاز به افشاء راز بیمار است .
- مکتب آلمانی ها و آمریکایی ها اعتقاد به این نوع راز پوشی است.

- در بعضی کشورها در سه مورد استثنا قائل می شوند :
  - اگر قانون بخواهد .
  - اگر نفع جامعه ایجاب کند.
  - اگر نفع بیمار در افشاء راز باشد.

- رازپوشي مطلق: كادرپزشكي مطلقاً راز بيمار را افشاء نمي‌كند و بيماري و عوارض آن ممكن‌است سبب خسارات بيشتري براي بيمار، خانواده و اجتماع گردد.

- رازپوشي نسبي: كادرپزشكي مرجع صلاحيت داري است كه هرچه به مصلحت بيمار، خانواده و جامعه تشخيص دهد بر آن اساس راز بيمار را فاش مي كند.

اهميت رازداري از نظر اخلاق پزشكي :

- حق بيمار
- ارتباط كادرپزشكی با بيمار
- جلوگيري از صدمات اجتماعي و ايجاد تبعيض

فلسفه حفظ سرحرفه اي

1- احترام به اصل آزادي و استقلال انسان

2- ايجاد اعتماد و اطمينان بين پزشك و ماما و بيمار براي رسيدن به درمان صحيح .

حفظ سر حرفه اي باعث ايمان و اطمينان مريض به پزشك و ماما ميشود اين موجب نظام اجتماعي ميشود حفظ سر حرفه اي به نفع بيمار است و همه جامعه كه خود بيمار جزو آن است

3- تمايل طبيعي فرد به اختفا اسرار

4- پيشگيري از گرفتاري اجتماعي ، مذمت و بي آبرويي بيمار

- فلسفه اصلي سر حرفه اى، جلب اعتماد و اطمينان بيمار است نسبت به پزشك و كادر پزشكى كه بتواند بدون دغدغه و نگراني و تشويش ازفاش شدن اسرار خود به پزشك و كادر پزشكى مراجعه كند.

- سر حرفه اي براي اعاده سلامتي افراد بسيار لازم است در اينصورت علاوه بر اينكه سلامت بيمار به خطر نمي افتد به طور مستقيم به تامين سلامتي توده مردم و اجتماع كمك مي كند.

در چه مواردي اجازه نقض رازداري داده مي شود ؟

- براي حفظ بيمار از خطر
- براي حفظ ديگران از خطر

حفظ بیمار از خطر :

- سوء رفتار با کودکان
- سوء رفتار با افراد مسن
- تهدیدات درون خانواده

حفظ ديگران از خطر :

- بيماريهاي مسری وH.I.V
- صدمات ناشي از سلاح يا اقدامات جنائي
- بيماريهای رواني
- بيماريهاي عفوني

افشاي سر حرفه اي

- يعني يافتن اطلاع از سر ديگران به هر طريقي خواه نوشتن يا گفتن يا اشاره و ..... هرچند كه افشاء جزئي باشد.
- حتي گفتن موضوع به همسر پزشك و ماما افشاي ســـر حرفه اي است
- حتي از پزشك به پزشك ديگر جايز نيست چون بيمار اطمينان به هر پزشك ندارد.
- افشاي سر پزشكي جايز نيست حتي اگر پزشك و كادر پزشكی از افراد خانواده باشد.

اهميت رازداري

1- نشان دهنده وفاداري پزشك و كادر پزشكی به بيمار است .

2- خلوت بيمار- شان و شخصيت اورا حفظ مي كند.

3- بيماررا به تبادل آزاد و راحت اطلاعات با پزشك و كادر پزشكی براي رسيدن به مداخله پزشكي موثر تشويق مي كند .

ماده 648 قانون مجازات اسلامی

اطباء و جراحان و ماماها و داروفروشان و کلیه کسانی که به مناسبت شغل و حرفه خود محرم اســـــرار میشوند، هرگاه در غیر موارد قانونی اسرار مردم را فاش نمایند به ســـــه ماه و یک روز تا یک سال حبس و یا به یک ملیون و پانصد هزار تا شش ملیون ریال جزای نقدی محکوم میشوند.

شرايط :

- باید خطر متوجه فرد جدی باشد .
- باید احتمال این خطر بالا باشد .
- راه ديگري جز نقض رازداري براي جلوگيري از صدمه به فرد سوم وجود نداشته باشد .
- نقض رازداري بتواند مانع خطر شود .
- صدمه ناشي از نقض رازداري كم و قابل قبول باشد .
- افشاء راز فقط به فرد يا مقامات مسئول و در حداقل لازم انجام گيرد .

راز پوشي نسبي نسبت به خود بيمار

مثال: نزد بيماري كه تشخيص سرطان پستان براي او مطرح شده است. احتمال زياد دارد كه بيمار اين خبر را تحمل نكند و دچار شوک يا عوارض غير قابل جبران عدم تحمل اين خبر ناگوار شود كه بناچار بستگان درجه اول و مؤثر در زندگي او را در جريان بيماري وي مي‌گذارند تا جهت درمان وي پيگيري جدي نمايند، از طرفي بعداً اعتراض و شكايتي‌به دادگاه تسليم نكنند مبني بر اينكه چون پزشك ما را در جريان بيماري قرار نداده است در درمان بيمار تأخير نموده سبب‌خسارت جاني و مالي براي بيمار شده‌است.

علل شایع افشای راز بیماران

- جالب بودن موضوع مثل وجود بیماری در یک فرد مشهور(مثل هنرپیشه سینما)
- سهل انگاری , جدي نگرفتن اهمیت موضوع (عدم دقت و توجه به حقوق بیمار)

رازداري مطلق نيست

افشا درموارد ذيل مجاز است :

1- رضايت بيمار

2- احتمال صدمه به ديگران(صدمات سلاح گرم، كودک آزاری)

3- الزام قانوني (تولدوفوت - بيماريهاي عفوني - سقط - بيماري شغلي)

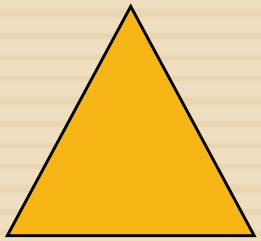
4- دستور داد گاه

تصمیم گیری در مورد افشاء راز

افشاء راز = خطر
سلب اعتماد

عدم افشاء = صدمه
رساني به ديگران

اجازه حق شکایت به بیمار

بدیهی است چنانچه به هر دلیلی اطبا از محدوده اصول اخلاقی خود تخطی کنند و اسرار بیمار را فاش نمایند، این حق طبیعی و قانونی وجود دارد که بیمار به مراجع ذیربط شکایت نماید.

موارد يكه پزشك مجاز به دادن اطلاعات نمي باشد

1- والدين و خويشان بيمار بالغ ، زمانيكه خود فرد رضايت نداشته باشد.

2- همسر بيمار

3- شركت هاي بيمه

4- خويشاوندان فرد فوت شده

5- فسخ نكاح و طلاق

6- مظنون بازداشتي در بازداشگاه پليس

حدود سر حرفه اي

بنابر آنچه كه گفته شد امروزه رازپوشي مطلق در پزشكي مردود است و در مواردي كه جان بيگناهي در معرض خطر است يا با رازپوشي، جنايتكاري از چنگ قانون مي گريزد و حق مظلومي پايمال مي شود يا اجتماع در معرض خطر يك بيماري همه گير قرار مي گيرد، رازداري نه تنها مطلوب نيست بلكه مذموم است و مسلماً موجب مسئوليت شديد خواهد شد.

مجازات افشاء اسرار پزشكي

ماده 648 قانون مجازات اسلامي (بخش تعزيرات): «اطباء و جراحان و ماماها و داروفروشان و كليه كساني كه به مناسبت شغل يا حرفه خود محرم اسرار مي‌شوند هرگاه درغير از موارد قانوني، اسرار مردم را افشاء كنند به سه ماه و يك روز تا يك سال حبس و يا به يك ميليون و پانصد هزار تا شش‌ميليون ريال جزاي نقدي محكوم مي‌شوند».

ماده 649 قانون مجازات اسلامی

هر کس در دعوای حقوقی یا جزائی که قسم متوجه
اوشده باشد، به دروغ سوگند نماید، به شش ماه تا دو سال حبس محکوم می شود.

ماده 650 قانون مجازات اسلامی

28

هر کس در دادگاه نزد مقامات رسمی شهادت دروغ بدهد به سه ماه و یک روز تا دو سال حبس و یا به یک میلیون و پانصد هزار تا دوازده میلیون ریال جزای نقدی محکوم خواهد شد.

با تشکر از حوصله همه عزیزان